

POSTANOWIENIE

Dnia 12 czerwca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z powództwa J. B.
przeciwko Wojewódzkiemu Funduszowi w O.
o odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 12 czerwca 2026 r.,
wniosku strony pozwanej z dnia 20 maja 2026 r. o wyłączenie Sędziego
Sądu Najwyższego Agnieszki Żywickiej od rozpoznania sprawy I PSK 630/26,

**oddala wniosek o wyłączenie Sędziego Sądu Najwyższego
Agnieszki Żywickiej od rozpoznania sprawy I PSK 630/26.**

UZASADNIENIE

Sędzia Agnieszka Żywicka została wyznaczona do rozpoznania na etapie
przedsądu sprawy o sygn. I PSK 630/26 (zawiadomienie o składzie sądu
rozpoznającym sprawę z dnia 24 kwietnia 2026 r.).

Pozwany wnioskiem z dnia 20 maja 2026 r. (wpływ do Sądu Najwyższego
dnia 27 maja 2026 r.) wniósł o wyłączenie sędziego od rozpoznania sprawy na
podstawie art. 49 § 1 k.p.c. (w związku z art. 379 pkt 4 k.p.c. w uzasadnieniu).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek nie jest zasadny. Pełnomocnik pozwanego wskazuje na art. 49 § 1 k.p.c., co kłóci się z powołanym jednocześnie art. 379 pkt 4 k.p.c., gdyż art. 49 § 1 k.p.c. ma na uwadze wyłączenie indywidualne, a więc nie z przyczyn ściśle określonych w ustawie, czyli na podstawie art. 48 k.p.c. Do tego przepisu wniosek nie odwołuje się, a powinien, jeśli spełniać ma się powołany we wniosku art. 379 pkt 4 k.p.c., który obejmuje bezwzględną podstawą nieważności i ma na uwadze przypadki wyłączenia sędziego z mocy ustawy w świetle art. 48 k.p.c. Argumentacja uzasadnienia wniosku przyjmuje, iż sędzia sprawozdawca miałby być wyłączony - ogólnie rzecz biorąc tak, jak inni sędziowie powołani w określonym czasie do Sądu Najwyższego. Istota zagadnienia sprowadza się jednak do tego, że procedura nie przewiduje wyłączenia całej grupy sędziów. Oceny tej nie zmienia odwołanie się do orzecznictwa, gdy źródłem prawa jest ustawa i tylko na podstawie ustawy i w sytuacjach w niej określonych sędzia może być wyłączony od rozpoznania sprawy. Powyższa konstatacja wynika z art. 176 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, który stanowi, że ustrój i właściwość sądów oraz postępowanie przed sądami określają ustawy. W tym zakresie szeroko rozumiane i przytoczone orzecznictwo nie wyłącza stosowania prawa polskiego.

Art. 29 § 3 Ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym wprost stanowi, że niedopuszczalne jest ustalanie lub ocena przez Sąd Najwyższy, lub inny organ władzy zgodności z prawem powołania sędziego, lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości. Status sędziów Sądu Najwyższego zgodny jest z ustawą i Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej. Kwestie sporne, jakie wystąpiły w tym zakresie, rozstrzygnęły wyroki Trybunału Konstytucyjnego, w tym z dnia: 20 kwietnia 2020 r., U 2/20; 2 czerwca 2020 r., P 13/19; 7 października 2021 r., K 3/21; 24 listopada 2021 r., K 6/21; 23 stycznia 2022 r., P 10/19; 10 marca 2022 r., K 7/21. W literaturze przedmiotu M. Wiącek ((w:) M. Safjan, L. Bosek (red.), Konstytucja RP. Tom II. Komentarz do art. 87-243, Warszawa 2016, art. 87, IV. Zasady systemu źródeł prawa w RP) wskazuje się, że: na poziomie Konstytucji dokonano zamknięcia katalogu źródeł prawa powszechnie obowiązującego; stanowienie prawa powszechnie obowiązującego jest dopuszczalne tylko w formach przewidzianych w Konstytucji i jedynie przez podmioty, którym Konstytucja

powierza w tym zakresie kompetencję prawodawczą; jednoznacznie wskazano na dopuszczalny zakres materii prawnych, jakie mogą stać się przedmiotem regulacji w aktach prawa wewnętrznego; Konstytucja określiła miejsce aktów prawa międzynarodowego w systemie źródeł prawa.

Uchwała Sądu Najwyższego w świetle art. 87 ust. 1, art. 176 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej nie może być sprzeczna z ustawą. Sama w sobie nie jest też źródłem prawa powszechnego i dlatego nie zastępuje ustawy. Za właściwe należy przyjąć stanowisko, iż uchwała składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, nie wiąże formalnie sędziów Sądu Najwyższego, natomiast zawarte w niej myśli mogą być wykorzystywane w praktyce orzeczniczej w granicach normalnych sposobów wykładni prawa (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 3 listopada 2021 r., IV KO 86/21; 8 maja 2024 r., III PSK 63/23). Ocena ta nie ulega zmianie w aspekcie wskazanej we wniosku podstawy z art. 49 § 1 k.p.c., jako że i tę sytuację oceniono negatywnie.

Kwestia niewłaściwej obsady Sądu (*iudex suspectus*) ze względu na zarzuty ustrojowe nie jest nowa. Otóż Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 23 stycznia 2022 r., sygn. P 10/19, orzekł, że art. 49 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego w zakresie, w jakim za przesłankę mogącą wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie uznaje jakąkolwiek okoliczność odnoszącą się do procedury powoływania tego sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa do pełnienia urzędu, jest niezgodny zarówno z: art. 45 ust. 1, jak i art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej; art. 31 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym w związku z art. 49 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego w zakresie, w jakim za przesłankę wyłączenia sędziego z orzekania uznaje okoliczność, że obwieszczenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o wolnych stanowiskach sędziego w Sądzie Najwyższym, na podstawie którego rozpoczyna się proces nominacyjny sędziów, stanowi akt wymagający dla swojej ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów, a konsekwencją jego braku jest wątpliwość co do bezstronności sędziego powołanego do pełnienia urzędu w procedurze nominacyjnej rozpoczętej takim obwieszczeniem, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 144 ust. 2 oraz

art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej; art. 1 w związku z art. 82 § 1 i art. 86, art. 87, art. 88 ustawy o Sądzie Najwyższym w zakresie, w jakim stanowi normatywną podstawę rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy o statusie osoby powołanej do sprawowania urzędu na stanowisku sędziego, w tym sędziego Sądu Najwyższego, i wynikających z tego uprawnień takiego sędziego oraz związanej z tym statusem skuteczności czynności sądu dokonanej z udziałem tej osoby, jest niezgodny z art. 2 w związku z art. 10, art. 144 ust. 3 pkt 17 i art. 183 ust. 1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

W wyroku z dnia 2 czerwca 2020 r., sygn. akt P 13/19, Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 49 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego w zakresie, w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu podniesienia okoliczności wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, jest niezgodny z art. 179 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Należy zwrócić też uwagę, że nawiązując do uchwały połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/20), Trybunał Konstytucyjny orzekł o jej niezgodności z: art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej; art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej; art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2.

Właściwe ukształtowanie składu orzeczniczego ma istotne znaczenie, ponieważ w szerszej perspektywie wpisuje się w konstytucyjne (art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej), konwencyjne (art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności), unijne (art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej) gwarancje dostępu jednostki do sądu właściwego, prawidłowo umocowanego i bezstronnego. Nie oznacza to jednak, co powołano w uzasadnieniu wniosku, że „nominacje sędziowskie w SN dokonane przy udziale obecnej KRS są dotknięte wadą, której nie da się usunąć w drodze indywidualnej oceny” a w konsekwencji każdy sędzia Sądu Najwyższego, który brał udział w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa, nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i w konsekwencji każdorazowo sąd z udziałem takiego sędziego jest

nienależycie obsadzony. Wyłączenie sędziego bez względu na to, na jakiej występuje ono podstawie, zawsze dotyczy jednak osądzenia konkretnej sprawy i następuje na podstawie wszelkich istotnych aspektów, które rozważane z punktu widzenia prawa oraz wiążących sędziego zasad etyki i ocen mogą wywoływać w odbiorze zewnętrznym umotywowaną wątpliwość co do jego bezstronności, czy istnieją choćby pozory osobistego zaangażowania. W badanej sprawie powyższe okoliczności nie zostały wykazane. Z tych motywów orzeczono jak w sentencji w zakresie wniosku powódki o wyłączenie od rozpoznania sprawy sędziego.

[a.1]